

PRAVOSUDNA SURADNJA U KAZNENIM STVARIMA

Pravosudna suradnja u kaznenim stvarima temelji se na načelu međusobnog priznavanja presuda i drugih sudskih odluka, a obuhvaća i mjere čija je svrha približiti zakone država članica u nekoliko područja. Ugovorom iz Lisabona predviđena je čvršća osnova za razvoj kaznenopravnog područja te su istovremeno definirane nove ovlasti Europskog parlamenta.

PRAVNA OSNOVA

Članci od 82. do 86. Ugovora o funkcioniranju Europske unije (UFEU).

CILJEVI

Postupnim ukidanjem graničnih kontrola unutar EU-a znatno je lakše slobodno kretanje europskih građana, no time je i kriminalcima olakšano prekogranično djelovanje. Kako bi se savladali izazovi koje predstavlja prekogranični kriminal, područje slobode, sigurnosti i pravde obuhvaća i mjere za promicanje pravosudne suradnje u kaznenim stvarima među državama članicama. Polazišna točka je načelo uzajamnog priznavanja. Donesene su konkretne mjere za borbu protiv prekograničnog kriminala i osiguranje zaštite prava žrtava, osumnjičenika i zatvorenika u cijeloj Uniji.

POSTIGNUĆA

A. Glavni zakonodavni akti EU-a o pravosudnoj suradnji u kaznenim stvarima

1. Postupci donošenja

U skladu s UFEU-om se većina mjera za pravosudnu suradnju u kaznenim stvarima donosi u skladu s redovnim zakonodavnim postupkom, a te su mjere podložne ispitivanju zakonitosti koje provodi Sud Europske unije. No čak i ako ostavimo po strani osobitosti područja slobode, sigurnosti i pravde (izuzeća za Ujedinjenu Kraljevinu, Irsku i Dansku (vidi protokole 21 i 22 priložene UFEU-u) i povlaštenu ulogu nacionalnih parlamenata (vidi protokole 1 i 2)), pravosudna suradnja u kaznenim stvarima, zajedno s policijskom suradnjom, još nije u potpunosti integrirana u okvir EU-a te i dalje sadrži neka od svojih prvobitnih obilježja iz razdoblja prije Ugovora iz Lisabona:

— Komisija svoje pravo inicijative za donošenje akata u ovom području dijeli s državama članicama, pod uvjetom da te države čine četvrtinu članica Vijeća (članak 76. UFEU-a).

- Kad je riječ o konkretnim mjerama za pravosudnu suradnju u kaznenim stvarima, koje potom jednoglasno donosi Vijeće, Parlament ima samo savjetodavnu ulogu. Ako se za donošenje takvih mjera u Vijeću ne može postići jednoglasna odluka, devet ili više država članica može ipak raditi zajedno na osnovi modela pojačane suradnje.
- 2.** Glavni zakonodavni akti doneseni redovnim zakonodavnim postupkom
 - a.** Zajednički minimalni standardi za kaznene postupke:
 - [Direktiva 2010/64/EU](#) Europskog parlamenta i Vijeća od 20. listopada 2010. o pravu na tumačenje i prevođenje u kaznenim postupcima
 - [Direktiva 2012/13/EU](#) Europskog parlamenta i Vijeća od 22. svibnja 2012. o pravu na informiranje u kaznenom postupku
 - [Direktiva 2013/48/EU](#) Europskog parlamenta i Vijeća od 22. listopada 2013. o pravu na pristup odvjetniku u kaznenom postupku i u postupku na temelju europskog uhidbenog naloga te o pravu na obavješćivanje treće strane u slučaju oduzimanja slobode i na komunikaciju s trećim osobama i konzularnim tijelima
 - [Direktiva \(EU\) 2016/343](#) Europskog parlamenta i Vijeća od 9. ožujka 2016. o jačanju određenih vidova pretpostavke nedužnosti i prava sudjelovati na raspravi u kaznenom postupku
 - [Direktiva \(EU\) 2016/800](#) Europskog parlamenta i Vijeća od 11. svibnja 2016. o postupovnim jamstvima za djecu koja su osumnjičenici ili optuženici u kaznenim postupcima
 - [Direktiva \(EU\) 2016/1919](#) Europskog parlamenta i Vijeća od 26. listopada 2016. o pravnoj pomoći za osumnjičenike i okrivljenike u kaznenom postupku i za tražene osobe u postupku na temelju europskog uhidbenog naloga.
 - b.** Borba protiv terorizma:
 - [Direktiva \(EU\) 2016/681](#) Europskog parlamenta i Vijeća od 27. travnja 2016. o uporabi podataka iz evidencije podataka o putnicima (PNR) u svrhu sprečavanja, otkrivanja, istrage i kaznenog progona kaznenih djela terorizma i teških kaznenih djela
 - [Direktiva \(EU\) 2017/541](#) Europskog parlamenta i Vijeća od 15. ožujka 2017. o suzbijanju terorizma i zamjeni Okvirne odluke Vijeća 2002/475/PUP i o izmjeni Odluke Vijeća 2005/671/PUP
 - c.** Borba protiv korupcije, kiberkriminaliteta, prijevare i pranja novca:
 - [Direktiva 2013/40/EU](#) Europskog parlamenta i Vijeća od 12. kolovoza 2013. o napadima na informacijske sustave i o zamjeni Okvirne odluke Vijeća 2005/222/PUP (poznata pod nazivom „Direktiva o kiberkriminalitetu”)
 - [Direktiva 2014/42/EU](#) Europskog parlamenta i Vijeća od 3. travnja 2014. o zamrzavanju i oduzimanju predmeta i imovinske koristi ostvarene kaznenim djelima u Europskoj uniji

- [Direktiva 2014/57/EU](#) Europskog parlamenta i Vijeća od 16. travnja 2014. o kaznenopravnim sankcijama za zlouporabu tržišta (Direktiva o zlouporabi tržišta)
 - [Direktiva 2014/62/EU](#) Europskog parlamenta i Vijeća od 15. svibnja 2014. o kaznenopravnoj zaštiti eura i drugih valuta od krivotvorenja, kojom se zamjenjuje Okvirnu odluku Vijeća 2000/383/PUP
 - [Direktiva \(EU\) 2017/1371](#) Europskog parlamenta i Vijeća od 5. srpnja 2017. o suzbijanju prijevара počinjenih protiv financijskih interesa Unije kaznenopravnim sredstvima
 - [Direktiva \(EU\) 2018/1673](#) Europskog parlamenta i Vijeća od 23. listopada 2018. o borbi protiv pranja novca kaznenopravnim sredstvima
 - [Uredba \(EU\) 2018/1805](#) Europskog parlamenta i Vijeća od 14. studenog 2018. o uzajamnom priznavanju naloga za zamrzavanje i naloga za oduzimanje
 - [Direktiva \(EU\) 2019/713](#) Europskog parlamenta i Vijeća od 17. travnja 2019. o borbi protiv prijevара i krivotvorenja u vezi s bezgotovinskim sredstvima plaćanja i zamjeni Okvirne odluke Vijeća 2001/413/PUP.
- d.** Razmjena informacija između država članica i agencija EU-a:
- [Direktiva 2014/41/EU](#) Europskog parlamenta i Vijeća od 3. travnja 2014. o Europskom istražnom nalogu u kaznenim stvarima
 - [Uredba \(EU\) 2018/1726](#) Europskog parlamenta i Vijeća od 14. studenoga 2018. o Agenciji Europske unije za operativno upravljanje opsežnim informacijskim sustavima u području slobode, sigurnosti i pravde (eu-LISA) te izmjeni Uredbe (EZ) br. 1987/2006 i Odluke Vijeća 2007/533/PUP i stavljanju izvan snage Uredbe (EU) br. 1077/2011
 - [Uredba \(EU\) 2018/1862](#) Europskog parlamenta i Vijeća od 28. studenoga 2018. o uspostavi, radu i upotrebi Schengenskog informacijskog sustava (SIS) u području policijske suradnje i pravosudne suradnje u kaznenim stvarima, izmjeni i stavljanju izvan snage Odluke Vijeća 2007/533/PUP i stavljanju izvan snage Uredbe (EZ) br. 1986/2006 Europskog parlamenta i Vijeća i Odluke Komisije 2010/261/EU
 - [Uredba \(EU\) 2019/816](#) Europskog parlamenta i Vijeća od 17. travnja 2019. o uspostavi centraliziranog sustava za utvrđivanje država članica koje imaju podatke o osuđujućim presudama protiv državljanima trećih zemalja i osoba bez državljanstva (sustav ECRIS-TCN) za dopunu Europskog informacijskog sustava kaznene evidencije te o izmjeni Uredbe (EU) 2018/1726. Ta je Uredba povezana s Prijedlogom direktive o kojem je Parlament 12. ožujka 2019. usvojio [stajalište u prvom čitanju](#) u vezi s razmjenom podataka o državljanima trećih zemalja i s Europskim informacijskim sustavom kaznene evidencije (ECRIS)^[1]. Ta će Direktiva biti objavljena u Službenom listu
 - [Uredba \(EU\) 2019/818](#) Europskog parlamenta i Vijeća od 20. ožujka 2019. o uspostavi okvira za interoperabilnost informacijskih sustava EU-a u

[1]Prijedlog direktive Europskog parlamenta i Vijeća o izmjeni Okvirne odluke Vijeća 2009/315/PUP u vezi s razmjenom podataka o državljanima trećih zemalja i u vezi s Europskim informacijskim sustavom kaznene evidencije (ECRIS) te o zamjeni Odluke Vijeća 2009/316/PUP

području policijske i pravosudne suradnje, azila i migracija i izmjeni uredaba (EU) 2018/1726, (EU) 2018/1862 i (EU) 2019/816.

e. Zaštita žrtava:

- [Direktiva 2011/36/EU](#) Europskog parlamenta i Vijeća od 5. travnja 2011. o sprečavanju i suzbijanju trgovanja ljudima i zaštiti njegovih žrtava te o zamjeni Okvirne odluke Vijeća 2002/629/PUP
- [Direktiva 2011/93/EU](#) Europskog parlamenta i Vijeća od 13. prosinca 2011. o suzbijanju seksualnog zlostavljanja i seksualnog iskorištavanja djece i dječje pornografije, te o zamjeni Okvirne odluke Vijeća 2004/68/PUP
- [Direktiva 2011/99/EU](#) Europskog parlamenta i Vijeća od 13. prosinca 2011. o europskom nalogu za zaštitu
- [Direktiva 2012/29/EU](#) Europskog parlamenta i Vijeća od 25. listopada 2012. o uspostavi minimalnih standarda za prava, potporu i zaštitu žrtava kaznenih djela te o zamjeni Okvirne odluke Vijeća 2001/220/PUP.

B. Agencije za pravosudnu suradnju u kaznenim stvarima i druga povezana tijela

1. Agencija Europske unije za suradnju u kaznenom pravosuđu (Eurojust)

[Eurojust](#) potiče i poboljšava koordinaciju istraga i kaznenog progona te suradnju među tijelima u državama članicama. Konkretno, olakšava izvršavanje zahtjeva za pružanje međunarodne uzajamne pravne pomoći i provedbu zahtjeva za izručenje. Eurojust na sve moguće načine podupire tijela država članica kako bi njihove istrage i kazneni progon prekograničnog kriminala bili učinkovitiji.

Eurojust može pomoći državi članici, na njezin zahtjev, u istragama i kaznenom progonu koji se odnose na dotičnu državu članicu i zemlju koja nije u EU-u ako su Eurojust i ta treća zemlja sklopili sporazum o suradnji ili ako je dokazan osnovni interes.

Eurojust se bavi istim vrstama kaznenih djela koja su u nadležnosti Agencije Europske unije za suradnju tijela za izvršavanje zakonodavstva (Europol) kao što su terorizam, trgovina drogom, trgovina ljudima, krivotvorenje, pranje novca, kiberkriminalitet, kaznena djela protiv imovine ili javnih dobara, uključujući prijevare i korupciju, kaznena djela koja štetno utječu na financijske interese Unije, kaznena djela protiv okoliša i sudjelovanje u kriminalnoj organizaciji. Eurojust može na zahtjev države članice sudjelovati i u istragama i kaznenom progonu drugih vrsta kaznenih djela.

Postojeći pravni okvir za Eurojust (Odluka Vijeća 2009/426/PUP od 16. prosinca 2008. o jačanju Eurojusta i izmjeni Odluke 2002/187/PUP o osnivanju Eurojusta s ciljem jačanja borbe protiv teških kaznenih djela) stupio je na snagu 4. lipnja 2009. godine. Međutim, od 12. prosinca 2019. umjesto te će se Odluke primjenjivati [Uredba \(EU\) 2018/1727](#) Europskog parlamenta i Vijeća od 14. studenoga 2018. o Agenciji Europske unije za suradnju u kaznenom pravosuđu (Eurojust) te zamjeni i stavljanju izvan snage Odluke Vijeća 2002/187/PUP.

Eurojust objavljuje [godišnja izvješća](#). Sjedište mu je u Haagu (Nizozemska).

2. Ured europskog javnog tužitelja (EPPO)

[Uredba Vijeća \(EU\) 2017/1939](#) od 12. listopada 2017. o provedbi pojačane suradnje u vezi s osnivanjem Ureda europskog javnog tužitelja („EPPO”) na snazi je od 20. studenog 2017. U svojoj [Zakonodavnoj rezoluciji od 5. listopada 2017.](#) Parlament je dao svoju suglasnost za Nacrt uredbe Vijeća.

Nakon uspostave, EPPO će preuzeti svoje istražne zadaće i zadaće kaznenog progona na datum koji odredi Komisija na temelju prijedloga europskog javnog tužitelja. To će biti najmanje tri godine nakon stupanja na snagu Uredbe o Uredu europskog javnog tužitelja.

Parlament i Vijeće zajedničkim će dogovorom imenovati glavnog europskog tužitelja na mandat od sedam godina koji se ne može obnavljati.

Ured europskog javnog tužitelja postat će operativan krajem 2020. ili početkom 2021. godine. To će biti neovisan Ured nadležan za istragu i kazneni progon kaznenih djela protiv proračuna EU-a te sudovanje u vezi s tim djelima, kao što su prijevare, korupcija ili prekogranične prijevare u vezi s PDV-om.

Većina država članica pridružila se Uredu europskog javnog tužitelja, a njih nekoliko koje trenutno ne sudjeluju, mogu mu se u svakom trenutku priključiti. Ured europskog javnog tužitelja bit će smješten u Luksemburgu, kao i glavni tužitelj i Kolegij tužitelja koji se sastoji od svih država članica sudionica.

ULOGA EUROPSKOG PARLAMENTA

Parlament je imao ključnu ulogu u izradi europskog zakonodavstva koje se odnosi na pravosudnu suradnju u kaznenim stvarima time što je borbu protiv kriminala i korupcije postavio kao politički prioritet. Parlament je ravnopravan s Vijećem kad je riječ o radu u području pravosudne suradnje u kaznenim stvarima, u okviru redovnog zakonodavnog postupka. Redovni zakonodavni postupak primjenjuje se na gotovo sva područja kaznenog prava EU-a, uz nekoliko iznimaka, kao što je među ostalim postupak suglasnosti za osnivanje EPPO-a.

Eurojust je glavni instrument za ostvarenje pravosudne suradnje u kaznenim stvarima među državama članicama. Pri reformi Eurojusta Parlament se aktivno zalagao za to da se pojača parlamentarni nadzor i poboljšaju pravila o zaštiti podataka.

Politike u pogledu pravosudne suradnje u kaznenim stvarima još su u fazi razvoja, a usredotočene su posebno na učinkovitiju borbu protiv prijetnji i kriminala na razini EU-a. Parlament je donio konkretne mjere za borbu protiv terorizma, prekograničnog kriminala, korupcije, prijevare i pranja novca te za zaštitu prava žrtava, osumnjičenika i zatvorenika u cijeloj Uniji. Usvojeno je i više mjera za poboljšanje razmjene informacija među državama članicama.

Kristiina Milt
05/2019

